

Η Βιοποικιλότητα της Αττικής

της Ειρήνης Βαλλιανάτου

Δρ. Βιολογίας, Συστηματικός Βοτανικός-Φυτοκοινωνιολόγος

Πανεπιστήμιο Αθηνών, Βοτανικός Κήπος Ι. & Α. Ν. Διομήδους

(Θα αναζητήσουμε φωτογραφίες για πιθανό 3D modeling)

website: <http://naturefriends-gr.blogspot.com/2012/10/biodiversity-in-attica-biodiversitat-in.html>

Satureja acroplitana, μόνο στην Ακρόπολη Αθηνών, μέχρι πρόσφατα το θεωρούσαν πιθανώς εξαφανισμένο («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 1995)

Silene oligantha subsp. *parnesia*

Stachys swainsonii subsp. *scyronica* («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 1995, ως R, δηλαδή σπάνιο)

Verbascum pentelicum

2. Ενδεικτικά επίσης παραθέτονται παρακάτω μερικά Ενδημικά φυτά της Ελλάδας που φυτρώνουν στην Αττική:

Abies cephalonica (RED LIST of IUCN, ως Lower Risk/near threatened δηλαδή χαμηλού κινδύνου, που πλησιάζει τα απειλούμενα)

Centaurea achaia subsp. *corinthiaca* («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων ...» 2009, ως VU)

Silene holzmannii («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 2009, ως EN) (βραχονησίδες Αιγαίου)

Stachys spruneri (Π.Δ.67/81) - Σπάνιο κατά IUCN δηλαδή σύμφωνα με την Διεθνή Ένωση για την Προστασία της Φύσης)

Fritillaria obliqua subsp. *obliqua* (Αττική, Εύβοια) (ΠΔ 67/81, «Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 2009 ως NT δηλ. σχεδόν απειλούμενο)

Colchicum lingulatum subsp. *lingulatum* («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 2009, ως NT δηλ. σχεδόν απειλούμενο)

Amelanchier chelmea («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 1995, ως R)

3. Επίσης σταχυολογώντας, αναφέρουμε ορισμένα από τα φυτά της Αττικής, που δεν είναι μεν ενδημικά της Ελλάδας, αλλά είναι πολύ σημαντικά για την βιοποικιλότητα και προστατεύονται:

Coriaria myrtifolia («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 2009, ως VU) , Μεσόγειος

Leontice leontopetalum subsp. *leontopetalum* («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 2009, ως VU)

XMalosorbus florentina («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 1995, ως VU, ΠΔ 67/81)

Roemeria hybrida subsp. *hybrida* («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 2009, ως VU), Μεσόγειος, ΝΔ Ασία

Ophrys argolica («Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων» 1995, ως VU, CITES)

Δεδομένα της Βιοποικιλότητας στην Αττική

Όπως είναι φυσικό, η γειτνιάζουσα με την πρωτεύουσα της χώρας περιοχή, έχει ευκολίες στο να την μελετήσουν οι επιστήμονες. Πολλοί από αυτούς από τον 19ο αιώνα ήδη και μάλιστα ορισμένοι πριν καν την απελευθέρωση και δημιουργία του ελληνικού κράτους, μας δίνουν πληροφορίες για την χλωρίδα, τη βλάστηση, την πανίδα και την γεωλογία. Η διαδικασία αυτή συνεχίζεται έως τις μέρες μας, αν και κατά το τέλος του 20ού αιώνα, η γειτνίαση αυτή ήταν μάλλον ανασταλτικός παράγοντας για μελέτη, εφόσον οι ερευνητές εμπνέονταν και προτιμούσαν να μελετούν σχετικά ανέγγιχτες από τον άνθρωπο περιοχές. Επί της ουσίας η βιοποικιλότητα στην Αττική είναι ικανοποιητικά, αν και αποσπασματικά, μελετημένα όσον αφορά στη χλωρίδα και τη βλάστηση καθώς και την πανίδα των σπονδυλοζώων και πολύ λιγότερο γνωστή όσον αφορά στις περισσότερες ομάδες ασπόνδυλων.

Το αποτέλεσμα πάντως είναι ότι υπάρχει ένας πολύ μεγάλος όγκος πληροφοριών για την βιοποικιλότητα της περιοχής, που όμως δεν είναι πουθενά συγκεντρωμένος. Για παράδειγμα βρίσκουμε χλωριδικές πληροφορίες σε διάφορες διδακτορικές διατριβές που έχουν εκπονηθεί για τμήματα της Αττικής, όπως όρη, νησιά κ.λπ., αλλά και πάρα πολλές διάσπαρτες πληροφορίες σε δεκάδες επιστημονικές εργασίες, που συνήθως αφορούν ένα είδος ή μια μικρή ομάδα ειδών. Κάποιες περιοχές της Αττικής φαίνεται ότι έχουν ερευνηθεί ικανοποιητικά, άλλες όμως ανεπαρκώς έως καθόλου. Επίσης για όσα φυτικά είδη περιλαμβάνονται στους δύο τόμους της *Flora Hellenica* που έχουν εκδοθεί έως τώρα (Strid & Tan 1997, 2002), βλέπουμε αν εξαπλώνονται στην Αττική, από τους χάρτες του συγγράμματος. Βεβαίως πληροφορίες μπορεί να αντλήσει κανείς και από κείμενα αρχαίων συγγραφέων, ξένων περιηγητών, ακόμη και λογοτεχνημάτων.

Τα στοιχεία για την διασπορά των ειδών χλωρίδας και πανίδας, την κατάστασή τους καθώς και την κατάσταση των ενδιαιτημάτων τους (οικοτόπων ή βιοτόπων τους), είναι ανεπαρκή. Συγκεντρωτικά στοιχεία για τα φυτά βρίσκονται κυρίως στο Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων και αφορούν τα 300 περίπου είδη χλωρίδας της Ελλάδας που αναφέρονται σε αυτό, από τα οποία ορισμένα μόνο βρίσκονται στην Αττική. Είναι πολύ πιθανό και άλλα είδη (ενδημικά ή μη), που συνθέτουν την βιοποικιλότητα της Αττικής, να βρίσκονται σε ορισμένη κατάσταση κινδύνου, εξ αιτίας της περιορισμένης διασποράς τους, του μικρού αριθμού τους, της γειτνιάσής τους με τον οικιστικό ιστό και διάφορες εγκαταστάσεις, της εκτέλεσης έργων, της χωροθέτησης εγκαταστάσεων κ.ά. Δεν υπάρχει όμως σύστημα παρακολούθησης (monitoring) των ειδών, των πληθυσμών και των ενδιαιτημάτων τους. Επιπλέον δεν υπάρχει σύστημα παρακολούθησης των ξενικών ειδών που έχουν εισβάλει στα οικοσυστήματα, ούτε έγκυρα στοιχεία για τους θηραματικούς πληθυσμούς της Αττικής. Δεν υπάρχει ροή πληροφόρησης και ενημέρωσης σε ενιαία βάση δεδομένων για τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα της Αττικής.